

بانک نامه

افت مانده نقدینگی نزد بانک‌ها در بازار باز

کاهش سهم یک بازار از چاپ پول

سهم عملیات بازار بازار پایه پولی در فروردین ماه امسال در مقایسه با موقعیت مشابه خود در سال گذشته حدودا ۳۵٫۸ درصد کاهش پیدا کرده است. یکی از مهمترین دلایل افت مانده عملیات بازار باز در این مقطع را می‌توان رشد نرخ بهره بین بانکی و در ادامه کنترل وضعیت افسار گسیخته تزریق پول در معاملات بازار باز دانست. به گزارش «اوپران»، سهم عملیات بازار باز از پایه پولی در حال کمتر شدن است. در این بازار بانک‌ها با سررسید یک هفته‌ای از بانک مرکزی پول قرض می‌کنند. هر استقراض با وثیقه اوراق انجام می‌شود و نرخ سود آن در هر هفته از سسوی بانک مرکزی تعیین می‌شود. داده‌های آماری بانک مرکزی در هفته‌های متوالی نشان از کاهش مانده نقدینگی بانک‌ها نرسد بانک مرکزی داشته است.

در عملیات بازار باز بانک‌ها اوراق به بانک مرکزی عرضه کرده و این نهاد هم متناسب با صلاحدید خود و وضعیت کسری نقدینگی در بانک‌ها اقدام به خرید اوراق از بانک‌ها می‌کند. هر خرید اوراق از سسوی بانک مرکزی در این بازار مترادف با تزریق پول در بانک‌ها است. در عوض باید بانک‌ها دوباره در سررسید یک هفته‌ای، اوراق خود را با احتساب نرخ سود از بانک مرکزی خریداری کنند. این بسط و جذب نقدینگی در هر هفته اساس بازار باز به شمار می‌آید. بنابراین در هر هفته رقمی پول در بازار باز تزریق شده و همزمان بخشی نیز جذب می‌شود. مجموع تفاضل این دو رقم در هفته‌های اخیر علامتی از وضعیت مانده نقدینگی نزد بانک‌ها در بازار باز است. این شاخص که به عبارت دیگر، خالص استقراض بانک‌ها از بانک مرکزی از طریق عملیات ریپو بوده، یکی از شاخص‌های مهم در پایه پولی به شمار می‌رود.

در همین رابطه، داده‌های بازار باز نشان می‌دهد که سهم مانده نقدینگی نزد بانک‌ها در بازار باز برابر با ۵۶ هزار و ۳۴۰ میلیارد تومان در هفته منتهی به ۲۳ فروردین ماه امسال به ثبت رسیده است. روند این شاخص که از مهمترین داده‌های آماری ثبت شده در پایه پولی به شمار می‌آید، نشان از مسیر نزولی مانده نقدینگی بانک‌ها از کانال بازار باز داشته است. همانطور که اشاره شد، یکی از مهمترین دلایل کاهش این متغیر، رشد نرخ سود معاملات بازار باز در ادامه افزایش نرخ بهره بین بانکی بوده است. این موضوع تزریق پول در بازار باز را با کاهش مواجه کرده که نهایتا منجر به افت روند سهم بازار باز از پایه پولی شد. مقایسه‌های آماری نشان می‌دهد که این متغیر نسبت به سال قبل حدودا ۳۵٫۸ درصد کاهش پیدا کرده است.

به‌هم‌وابسته مبتنی بر خودیاری و همکاری جمعی که منافع متقابل آنها را تأمین می‌کند، گردهم می‌آیند و وظایفی همچون لابی‌گری، ارتباط با دولت، گفت‌وگوی عمومی و خصوصی و ارائه خدمات تجاری به اعضا را در دستور کار دارند. در اقتصادهای شکننده و متأثر از منازعه، تقویت بخش خصوصی و ارتقای رابطه کیفی دولت نقش مهمی در توسعه اقتصادی دارد. انجمن‌های تجاری با شناسایی موانع و مشکلات پیش روی کسب و کارها و انتقال این مشکلات به تصمیم‌گیران حوزه سیاستگذاری، در نقش کاتالیزور این فرآیند عمل می‌کنند. در واقع روابط کارآمد دولتی-تجاری اغلب در جایی پدید می‌آید که انجمن‌های تجاری قوی و فراگیر حضور داشته‌اند و در طول زمان پیوندهای خود را با دولت تقویت کرده‌اند. براساس این گزارش، در اقتصادهای در حال توسعه با بسترهای شکننده و متأثر از منازعه، چالش‌های عمومی پیش روی کسب و کارها تشدید می‌شود. لذا شرایط برای ایجاد و فعالیت کسب و کارها دشوار شده و اقتصاد عمدتا تحت سیطره انحصارات و یا دولت قرار می‌گیرد. در چنین محیطی، انجمن‌های تجاری کمتر توفیق عمل به وظایف خود را در افزایش و تأمین کالا‌های عمومی می‌یابند، اما تجربیات سازنده‌ای نیز از نقش مثبت انجمن‌های تجاری در کشورهایمانند ترکیه، بنگلادش و برخی کشورهای در حال توسعه دیگر در اجرای سیاست‌های صنعتی وجود دارد که بسیار الهام‌بخش است. این انجمن‌ها در چهار حوزه برابری جنسیتی، کار شایسته و رشد اقتصادی، صنعت و نوآوری و زیرساخت و کاهش نابرابری‌ها می‌توانند در دستیابی به اهداف توسعه پایدار کمک کنند.

۶ چالش مهم انجمن‌های تجاری

همانطور که اشاره شد، با وجود کارکردهای مثبتی که انجمن‌های تجاری در اقتصادهای در حال توسعه دارند، اما فعالیت انجمن‌های تجاری در این کشورها و به ویژه در بسترهای شکننده و متأثر از منازعه، از چالش مستثنی نیست. در قدم اول برخی از عوامل می‌توانند مانع ایجاد خود انجمن‌های تجاری شوند. از جمله این عوامل می‌توان به «عدم اعتماد در بین ذی‌نفعان شامل شرکت‌ها، بخش خصوصی و دولت»، «فقدان ذهنیت در مورد انجمن‌های تجاری»، «عدم دستیابی به پایداری یا عبور از حدنصاب عضویت»، «عدم توفیق در ایجاد یک سبک مدیریت جدید افقی و دموکراتیک در رژیم‌های فرماندهی و نظارت با سبک مدیریت عمودی»، «اختصاص منابع به یک فعالیت خاص در سیاستگذاری که مانع کسب درآمد موردنیاز شود» و «ساختار نامساعد بخش خصوصی و تفوق انواع مختلف انجمن‌های بی‌شیل به عضویت در انجمن‌های تجاری» اشاره کرد. شرط توسعه انجمن‌های تجاری، ارجحیت داشتن نیازهای جمعی اعضای آنها بر شرایط رقابتی و کسب سود خالص از عضویت در آنها است. دو کارکرد اصلی انجمن‌های تجاری نیز شامل روابط دولت و کسب‌وکار و خدمات اعضا است. پیش شرط ایجاد انجمن‌های تجاری مؤثر نیز که معمولا غیردولتی بوده و توسط شرکت‌ها رهبری می‌شوند، شامل داشتن ظرفیت

و قدرت سازمانی، قدرت مقابله با نیروهای فشار خارجی و تهدیدها و یا استفاده از فرصت‌های ایجاد شده و برخورداری از حمایت دولت است. در ایسن میان، دولت‌ها با پذیرش مسنولیت فرآیند گفت‌وگوی عمومی-خصوصی و نقش‌آفرینی طیف گسترده‌ای از منافع بخش خصوصی، نقش بسیار مهمی در توسعه انجمن‌های تجاری دارند. سازمان‌های اهداکننده نیز با حمایت، به اشتراک‌گذاری رویه‌های مناسب در زمینه گفت‌وگوهای عمومی خصوصی سطح بالا، ظرفیت‌سازی ساختاری کارکرد انجمن‌های تجاری و توسعه خدمات‌رسانی به اعضا، از این انجمن‌ها حمایت می‌کنند. بر همین اساس ضروری است که موانع ایجاد انجمن‌های تجاری در کشورهای در حال توسعه و بسترهای شکننده رفع شود. از طرفی شرط اساسی توسعه این انجمن‌ها، ارجحیت نیازهای جمعی بر رقابت بین اعضا است.

اصلاح ساختار بخش خصوصی

انجمن‌های تجاری می‌توانند نقشی محوری در اکوسیستم کسب وکارهای نوظهور در بسترهای شکننده و متأثر از منازعه ایفا کنند. بسیار مهم است که این انجمن‌ها، بنگاه‌های کوچک و متوسط و گروه‌های کمتر دیده‌شده نظیر شرکت‌های تحت مالکیت زنان و کارآفرینان جوان را دربر بگیرند. همچنین بسیار مهم است که دولت‌ها در فرآیندهای گفت‌وگوی عمومی-خصوصی به شکل جامع و فراگیر مشارکت کنند. در کنار نقش ارزشمند روابط دولتی انجمن‌های تجاری، آنها باید یک پایگاه عضویت قدرتمند ایجاد کنند و خدماتی را ارائه دهند که تقاضامحور باشند و در میان‌مدت به پایداری سازمان منتهی شود.

توصیه‌های ارائه‌شده در این یادداشت، راهنمایی‌های اساسی در مورد چگونگی ایجاد انجمن‌های تجاری قوی، مؤثر و پایدار ارائه می‌کند که به تاب‌آوری اقتصادی کشور‌های متوجع آنها کمک خواهد کرد. در قدم اول نیاز است که موانع ایجاد انجمن‌های تجاری در کشورهای در حال توسعه و بسترهای شکننده رفع شود، ایجاد اعتماد بین ذی‌نفعان، یعنی دولت، شرکت‌ها و بخش خصوصی، تمرکز بر فعالیت‌های اصلی انجمن‌های تجاری به جای ود تامین و انتظار کمک از آنها، دستیابی به پایداری از طریق کسب حد نصاب عضویت و در نتیجه بهره‌مندی از خدمات تقاضامحور این انجمن‌ها، اصلاح شیوه‌های مدیریتی در راستای دستیابی به سبک مدیریت افقی و دموکراتیک و مهمتر از همه، اصلاح بخش خصوصی به نفع مشارکت بیشتر نمایندگان بنگاه‌های کوچک و متوسط از جمله اقدامات الزامی برای بهره‌مندی از مزایای بالقوه این انجمن‌ها است. شرط اساسی توسعه این انجمن‌ها نیز ارجحیت نیازهای جمعی بر رقابت بین اعضا است. در چنین شرایطی می‌توان امید داشت که انجمن‌های تجاری، نفع در بسترهای شکننده و متأثر از منازعه بتوانند اصلاحات قانونی به فتی بخش خصوصی به‌بهبود محیط کسب وکار ایجاد کرده و ضمن ارائه خدمات ارزشمند برای اعضایش خود، دولت و سازمان‌های اهداکننده را با خود همراه و پشتیبان سازند.

فرصت امروز: نتایج یک مطالعه نشان می‌دهد که انجمن‌های تجاری نقش محوری در اکوسیستم کسب‌وکارهای نوظهور در بسترهای شکننده دارد. بنابراین موانع ایجاد انجمن‌های تجاری در کشور‌های در حال توسعه باید هرچه زودتر رفع شود. انجمن‌های تجاری سازمان‌هایی هستند که در آنها افراد و شرکتهایی که در بازار با یکدیگر رقابت می‌کنند، در یک ساختار به‌هم‌وابسته مبتنی بر خودیاری و همکاری جمعی که منافع متقابل آنها را تأمین می‌کند، گردهم می‌آیند و وظایفی همچون لابی‌گری، ارتباط با دولت، گفت‌وگوی عمومی و خصوصی و ارائه خدمات تجاری به اعضا را در دستور کار دارند. در اقتصادهای شکننده و متأثر از منازعه، تقویت بخش خصوصی و ارتقای رابطه کیفی دولت نقش مهمی در توسعه اقتصادی دارد. انجمن‌های تجاری با شناسایی موانع و مشکلات پیش روی کسب و کارها و انتقال این مشکلات به تصمیم‌گیران حوزه سیاستگذاری، در نقش کاتالیزور این فرآیند عمل می‌کنند. در واقع روابط کارآمد دولتی-تجاری اغلب در جایی پدید می‌آید که انجمن‌های تجاری قوی و فراگیر حضور داشته‌اند و در طول زمان پیوندهای خود را با دولت تقویت کرده‌اند.

بدین ترتیب، در اقتصادهای در حال توسعه با بسترهای شکننده و متأثر از منازعه، چالش‌های عمومی پیش روی کسب و کارها تشدید می‌شود. لذا شرایط برای ایجاد و فعالیت کسب و کارها دشوار شده و اقتصاد عمدتا تحت سیطره انحصارات و یا دولت قرار می‌گیرد. در چنین محیطی، انجمن‌های تجاری کمتر توفیق عمل به وظایف خود را در افزایش و تأمین کالا‌های عمومی می‌یابند، اما تجربیات سازنده‌ای نیز از نقش مثبت انجمن‌های تجاری در کشورهایمانند ترکیه، بنگلادش و برخی کشورهای در حال توسعه دیگر در اجرای سیاست‌های صنعتی وجود دارد که بسیار الهام‌بخش است. این انجمن‌ها در چهار حوزه برابری جنسیتی، کار شایسته و رشد اقتصادی، صنعت و نوآوری و زیرساخت و کاهش نابرابری‌ها می‌توانند در دستیابی به اهداف توسعه پایدار کمک کنند. با این وجود، فعالیت انجمن‌های تجاری در کشور‌های در حال توسعه و به ویژه در بسترهای شکننده، خالی از چالش نیست. بازوی پژوهشی اتاق ایران در مطالعه‌ای به بررسی این چالش‌ها پرداخته است.

راهنمای تاب‌آوری اقتصادها

چگونه سازمان‌های بخش خصوصی می‌توانند به تاب‌آوری اقتصادی در مناطق آسیب‌پذیر و متأثر از منازعه در خاورمیانه و شمال آفریقا کمک کنند؟ این پرسشی است که مرکز پژوهش‌های اتاق ایران در مطالعه اخیر خود بدان پاسخ داده است. بازوی پژوهشی اتاق ایران در این گزارش به بررسی نقش انجمن‌های تجاری در بهبود فضای کسب‌وکار و حمایت از رشد اقتصادی فراگیر و تاب‌آوری در اقتصادهای شکننده پرداخته و با بررسی چالش‌های بالقوه پیامروان کارکرد این انجمن‌ها، چارچوبی را برای توسعه آن ارائه می‌دهد. انجمن‌های تجاری سازمان‌هایی هستند که در آنها افراد و شرکتهایی که در بازار با یکدیگر رقابت می‌کنند، در یک ساختار

بازار سهام در یک ماه گذشته و برخلاف بازارهای ارز و طلا، رشد خوبی را تجربه کرد. بورس‌بازار در فروردین ماه ۱۴۰۲، برنده میدان سرمایه‌گذاری شناخته شدند و این در حالی است که قیمت دلار در طول این ماه ۲ هزار و ۳۹۵ تومان، سکه ۲ میلیون و ۹۰ هزار تومان و طلای ۱۸عیبار نیز ۳۵ هزار تومان کاهش پیدا کرد. آخرین قیمتی که در ماه فروردین در بازار ارز ثبت شد، رقم ۵۱ هزار و ۴۰۵ تومان بود که این عدد بالغ بر ۲ هزار و ۳۹۵ تومان نسبت به یک ماه قبل، کاهش نشان می‌دهد بدین ترتیب، قیمت دلار با ریزش ۴٫۴ درصدی در فروردین ماه مواجه شد. قیمت یورو نیز ۲ هزار و ۳۳۳ تومان کاهش را تجربه کرد و به ۵۶ هزار و ۱۶۷ تومان در پایان فروردین رسید. همچنین بررسی شاخص قیمت طلا در طول یک ماه اخیر از ریزش ۱٫۳ درصدی قیمت هر گرم طلای ۱۸عیبار حکایت دارد. در حال حاضر هر گرم طلای ۱۸عیار ۲ میلیون و ۶۰۵ هزار و ۵۰۰ تومان قیمت دارد و این عدد ۵۵ هزار تومان ارزان‌تر از رقم یک ماه قبل محسوب می‌شود. هر قطعه سکه امامی نیز در آخرین روز فروردین به رقم ۳۱ میلیون و ۷۴۱ هزار تومان رسید که ۲ میلیون و ۹ هزار تومان کاهش را نسبت به آخرین روز اسفندماه نشان می‌دهد تا هر قطعه سکه امامی در طول یک ماه ۵٫۹ درصد کاهش قیمت را تجربه نماید.

در همین زمینه، رئیس اتحادیه طلا و جواهر تهران از کاهش ۲۵۰ هزار تومانی حباب سسکه خیر داد و دربرساره وضعیت این بازار در هفته پایانی فروردین ماه گفت: در بازارهای جهانی در هفته گذشته، نوسان قیمت در بهای اونس جهانی طلا دیده شد، اما در نهایت افزایش پنج دلاری را در

